

עֲמַד שָׁם בְּמִקוּמִי. וַיִּשְׁמֹר מִשְׁמֶרְתִּי, בְּמִדָּה זוֹ הֵיטָה מִלֵּאכְתִּי שְׁאֲנִי מִזְכָּה אֶת הָעוֹלָם כְּלוּ וְאֶפְּלוּ נִתְחַיְבוּ, אֲנִי מִזְכָּה אוֹתָם. וְעוֹד מְשִׁיבִם וּמְבִיא בְּלִבְכֶם לַעֲשׂוֹת רְצוֹן אֲבִיהֶם. כֹּל זֶה עָשָׂה אֲבֵרָהּם וְכָתִיב (בראשית כ"א) וַיִּטַּע אֶשֶׁל בְּבָאָר שֶׁבַע. סִדֵּר לַחֲמוֹ וּמִימִיו לְכָל בָּאֵי עוֹלָם וְהָיָה מִזְכָּה וּמְדַבֵּר עַל לִבָּם, לְמִי אַתֶּם עוֹבְדִים, עֲבְדוּ אֶת יְיָ אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ. וְהָיָה דוֹרֵשׁ לָהֶם, עַד שֶׁהָיוּ בָּאִים וְשָׁבִים.

וּבְמִנְיָן שְׁאֵף הַחַיִּבִים הָיָה מִזְכָּה, שְׁנֵאֲמַר הַמְּכַסֶּה אֲנִי מֵאֲבֵרָהּם וְאֲבֵרָהּם הָיָה יְהִיָּה וְגו'. אֲלֵא אֲזַכְּרֶהוּ שִׁיבְקֵשׁ עֲלֵיהֶם רַחֲמִים וַיִּזְכֶּה. וְכִי אֶפְשֶׁר לוֹמַר שְׁלֵא יִדַע הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁלֵא יִכְלוּ לְהַנְצִל. אֲלֵא זְכוּתוֹ קֶאֱמַר. מִכָּאן אֶמְרוּ בָּא לִיטְהַר מְסִייעִין אוֹתוֹ. בָּא לִיטְמֵא פוֹתְחִין לוֹ מֵאֵי פוֹתְחִין לוֹ, אוֹתָן הַפְּתוּחִים תְּמִיד. מִצּוֹתֵי חֲקוֹתַי וְתוֹרוֹתַי, אָמַר, הוֹאִיל וְלֹא חִפְצָתִי בָּהּ אֶשְׁמֹר מִצּוֹתֶיהָ. מֵאֵי תוֹרוֹתַי, אֲלֵא אֶפְּלוּ הוֹרָאוֹת וּפְלִפּוּלִים שְׁמוּרִים לְמַעְלָה, הוּא יִדְעֵם וּפְלִפֵּל וְקִימָם.

וּמֵאֵי מִשֶּׁם רוּעָה אֲבָן יִשְׂרָאֵל, הוּי אוֹמַר צֶדֶק הָעֲלִיּוֹן. וּמֵאֵי הָאוֹר הַגְּדוֹל הַצָּפוֹן, הֵינְנוּ סוֹחֲרֵת. וְהָאֲבָן שְׁדָרָה לְמִטָּה הֵימָנָה נִקְרָאת דָּר, וּמֵאֵי הוּא מִיָּדוּ לוֹ, הֵינְנוּ חֲמֵשׁ אֶצְבְּעוֹת שֶׁל יָד יָמִין: (עַד כֵּאן מֵהַשְּׂמֵמוֹת)

וַיְהִי עָרֵב וַיְהִי בִקְר יוֹם אֶחָד. וַיְהִי עָרֵב מִסְטֵרָא דְחֻשָּׁף, וַיְהִי בִקְר מִסְטֵרָא דְאוֹר, וּמִגּוֹ דְאֲנוּן מִשְׁתַּתְּפִי כְחֻדָּא פְתִיב יוֹם אֶחָד. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר מֵאֵי טַעֲמָא בְּכָל יוֹמָא וַיּוֹמָא כְּתִיב וַיְהִי עָרֵב וַיְהִי בִקְר. לְמַנְדַּע דְּהָא לִית יוֹם בְּלֵא לִילָה וְלִית

מִלֵּאכְתִּי, שֶׁהָרִי אֲבֵרָהּם עֲמַד שָׁם בְּמִקוּמִי. וַיִּשְׁמֹר מִשְׁמֶרְתִּי - בְּמִדָּה זוֹ הֵיטָה מִלֵּאכְתִּי, שְׁאֲנִי מִזְכָּה אֶת הָעוֹלָם כְּלוּ, וְאֶפְּלוּ נִתְחַיְבוּ אֲנִי מִזְכָּה אוֹתָם. וְעוֹד מְשִׁיבִם וּמְבִיא בְּלִבְכֶם לַעֲשׂוֹת רְצוֹן אֲבִיהֶם. כֹּל זֶה עָשָׂה אֲבֵרָהּם, וְכָתוּב (שם כא) וַיִּטַּע אֶשֶׁל בְּבָאָר שֶׁבַע. סִדֵּר לַחֲמוֹ וּמִימִיו לְכָל בָּאֵי עוֹלָם, וְהָיָה מִזְכָּה וּמְדַבֵּר עַל לִבָּם: לְמִי אַתֶּם עוֹבְדִים? עֲבְדוּ אֶת ה' אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ! וְהָיָה דוֹרֵשׁ לָהֶם, עַד שֶׁהָיוּ בָּאִים וְשָׁבִים.

וּבְמִנְיָן לְנוֹ שְׁאֵף הַחַיִּבִים הָיָה מִזְכָּה? שְׁנֵאֲמַר (שם יח) הַמְּכַסֶּה אֲנִי מֵאֲבֵרָהּם, וְאֲבֵרָהּם הָיוּ יְהִיָּה וְגו'. אֲלֵא אֲזַכְּרֶהוּ שִׁיבְקֵשׁ עֲלֵיהֶם רַחֲמִים וַיִּזְכֶּה. וְכִי אֶפְשֶׁר לוֹמַר שְׁלֵא יִדַע הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁלֵא יִכְלוּ לְהַנְצִל? אֲלֵא זְכוּתוֹ הוּא אָמַר. מִכָּאן אֶמְרוּ, בָּא לְטְהַר - מְסִיעִין אוֹתוֹ. בָּא לְטְמֵא - פוֹתְחִים לוֹ. מֵה זֶה פוֹתְחִים לוֹ? אוֹתָם הַפְּתוּחִים תְּמִיד. מִצּוֹתֵי חֲקוֹתַי וְתוֹרוֹתַי - אָמַר, הוֹאִיל וְלֹא חִפְצָתִי בָּהּ, אֶשְׁמֹר מִצּוֹתֶיהָ. מֵה זֶה תוֹרוֹתַי? אֲלֵא אֶפְּלוּ הוֹרָאוֹת וּפְלִפּוּלִים שְׁמוּרִים לְמַעְלָה הוּא יִדְעֵם וּפְלִפֵּל וְקִימָם.

וּמֵה זֶה מִשֶּׁם רוּעָה אֲבָן יִשְׂרָאֵל? הוּי אוֹמַר, צֶדֶק הָעֲלִיּוֹן. וּמֵהוּ הָאוֹר הַגְּדוֹל הַצָּפוֹן? וְהֵינְנוּ סוֹחֲרֵת. וְהָאֲבָן שְׁדָרָה לְמִטָּה הֵימָנָה נִקְרָאת דָּר, וּמֵה הוּא? מִיָּדוּ לוֹ, הֵינְנוּ חֲמֵשׁ אֶצְבְּעוֹת שֶׁל יָד יָמִין: ע"כ מֵהַשְּׂמֵמוֹת.

וַיְהִי עָרֵב וַיְהִי בִקְר יוֹם אֶחָד. וַיְהִי עָרֵב - מִצַּד הַחֻשָּׁף. וַיְהִי בִקְר - מִצַּד הָאוֹר. וּמִתּוֹךְ שֶׁהֵם מִשְׁתַּתְּפִים כְּאֶחָד, כְּתוּב יוֹם אֶחָד. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, מֵה הַטַּעַם בְּכָל יוֹם וַיּוֹם כְּתוּב וַיְהִי